Sekretessklausuler i affärslivet

Det förekommer sekretessklausuler i en uppsjö av olika typer av avtal inom affärslivet. Det är även vanligt att sekretessåtaganden upprättas i fristående form. Korrekt utformad sekretessklausul kan ofta vara en av de viktigaste komponenterna i ett mellanhavande mellan två affärsparter.

Allmänt

Sekretessklausuler figurerar både i ömsesidigt bindande avtal och i ensidiga förbindelser.

Ömsesidiga sekretessavtal ingår i regel i ett sk letter of intent (föravtal i form av en avsiktsförklaring) som skall gälla till det att parterna förhandlat fram ett slutligt avtal. Behovet av sekretessåtagandet i detta sammanhang har sin grund i att parterna i samband med förhandlingar måste avslöja sådan information för varandra som respektive part anser utgöra sin konfidentiella information. Sådan information kan vara affärsplaner, konstruktionsidéer eller liknande know-how (se mer om begreppet nedan).

I den mån parterna lyckas uppnå ett slutligt avtal brukar sekretessavtalets regler ersättas av en sekretessklausul i det slutliga avtalet. Skulle emellertid förhandlingarna inte leda till ett slutligt avtal skall givetvis sekretessavtalet i föravtalet fortsätta att gälla.

När det gäller ensidiga sekretessförbindelser är dessa vanligt förekommande i relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare. Sådana förbindelser figurerar också ofta mellan uppdragsgivare och uppdragstagare.

Företagshemligheter

I lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter som trädde i kraft den 1 juli 1990 erhålls ett allmänt skydd för know-how. Med know-how menas i regel tekniska och kommersiella erfarenheter och kunskaper oavsett om de har dokumenterats eller inte.

Med företagshemligheter avses i den nämnda lagen både dokumenterad och erfarenhetsbaserad information. Begreppet information är avsett att ha en vidsträckt innebörd och har i detta sammanhang samma betydelse som i vanligt språkbruk. Informationen skall emellertid gälla affärs- eller driftförhållanden i en näringsidkares rörelse som näringsidkaren håller hemlig. I uttrycket hemlig ligger att näringsidkaren skall ha ambitionen att behålla informationen inom den krets där den är känd och att den inte är spridd utanför en identifierbar och sluten krets. En ytterliggare begränsning görs vad gäller informationens art genom att dess röjande skall vara ägnat att medföra skada för näringsidkaren i konkurrenshänseende. Lagstiftarens avsikt är att endast ge skydd för sådan information som har betydelse för en näringsidkare när han konkurrerar på marknaden med de konkurrensmedel som är förenliga med kravet på en sund konkurrens.

Företagshemligheter skyddas i flera olika hänseenden. Lagen om företagshemligheter innehåller regler om straffrättsliga påföljder för den som utan lov skaffar sig tillgång till en företagshemlighet eller som på annat sätt olovlig tar befattning med en företagshemlighet. Andra obehöriga angrepp på företagshemligheter kan grunda skadeståndsskyldighet. Förutom skadeståndsskyldighet när röjande part gör sig skyldig till brott, finns särskilda skadeståndsregler som tar sikte på hur part fått tillgång till informationen. Har någon i en affärsförbindelse fått information i förtroende och därefter utnyttjar eller röjer en företagshemlighet med uppsåt eller oaktsamhet, kan denne enligt lagen ådra sig skadeståndsskyldighet. Det handlar här om information som

mottagaren i vart fall borde ha insett att han inte fick avslöja. Bevisbördan i detta avseende vilar på näringsidkaren som sålunda måste visa att mottagaren hade eller bort ha insikt för att få skadestånd. Ett exempel på obehörigt utnyttjande kan vara att den som infordrat ett anbud men som inte antar detsamma, utnyttjar en företagshemlighet som framgår av anbudet.

Även en arbetstagare som avslöjar företagshemligheter kan bli ersättningsskyldig. Det krävs emellertid att arbetstagaren fått del av uppgiften under sådana förhållanden att han åtminstone borde ha insett att han inte fick avslöja den. En sådan situation kan vara till hands när en arbetsgivaren särskilt upplyst om att informationen skall hållas hemlig. På motsvarande sätt kan detta följa av att den lojalitetsplikt som gäller i anställningsförhållande kan anses innefatta en tystnadsplikt. Under alla förhållanden är det av vikt för arbetsgivaren att han klargör tystnadspliktens omfattning så tydligt som möjligt. Detta sker lämpligen i ett skriftlig avtal eller särskild skriftlig förbindelse som knyts till anställningsavtalet.

Skadeståndsansvar förutsätter även att arbetstagaren har utnyttjat eller röjt företagshemligheten uppsåtligen eller av oaktsamhet. Det finns emellertid möjligheter att avtala bort kravet på uppsåt respektive vårdslöshet.

Vidare gäller den lagstadgade skadeståndsskyldigheten för en arbetstagare som huvudregel endast under anställningstiden. För att arbetstagaren skall bli skadeståndsskyldig efter det att anställningen upphört krävs det ”synnerliga skäl”. Även den regeln kan dock avtalas bort. Av förarbetena till lagen framgår att synnerliga skäl i allmänhet kan anses föreligga då en arbetstagare har tagit anställning hos näringsidkaren i syfte att komma över hemlig information eller då han under sin anställning förberett ett överförande av hemlig information till en konkurrerande verksamhet.

Vid skadeståndsberäkningen är utgångspunkten att den skada som uppkommit genom angreppet skall ersättas. Det är i regel förenat med stora svårigheter att bevisa den verkliga skadan när ett angrepp sker på en företagshemlighet. Finns det inte några direkta hållpunkter för bedömningen kan skadeståndet bestämmas med hänsyn till den skadelidandes intresse generellt sett av att uppgiften inte blir allmänt känd. Det har uttalats att en riktpunkt bör vara att skadeståndet inte skall vara så lågt att det blir ekonomiskt lukrativare att utnyttja någon annans företagshemlighet än att förvärva den lagligt.

Sekretessklausulen och vite

Som framgår av ovan angiven redovisning kan det i många sammanhang, utöver det skydd som finns i lagen, finnas behov av ytterligare avtalsförstärkning genom sekretessklausuler. Det är utomordentligt viktigt att det område som skall skyddas genom sekretess definieras noggrant. Detta görs vanligtvis genom att man i katalogform anger vad som skall anses utgöra ”konfidentiell information”. Vidare bör sekretessåtagandet ange på vilket sätt mottagaren äger använda konfidentiell information.

Eftersom det ofta är svårt att visa att brott mot sekretessåtagandet orsakat skada samt att fastställa den verkliga skadans storlek, är det att rekommendera att sekretessklausuler sanktioneras med ett vite. Vitesklausulen innebär att man i avtal bestämmer ett fixerat belopp som skall betalas på grund av brott mot sekretessåtagandet. Vitesklausulen ger därigenom ett bestämt besked om påföljd för kontraktsbrottet och part får redan från början klart för sig vad konsekvensen av ett kontraktsbrott innebär.